

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete

Az ügy száma: Pfv.III.21.447/2021/5.

A tanács tagjai: Dr Döme Attila a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője:

Szakonyi Ügyvédi Iroda

ügyintéző: Dr. Szakonyi Szabolcs ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:

Dr. Radnai Szilárd ügyvéd

A per tárgya: vadkár megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.046/2021/12.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kaposvári Törvényszék 9.P.20.422/2020/32.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.000.000 (egymillió) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A DM Kft., a BB Kft., a HMSZ, RN és RD (a továbbiakban: felperesi jogelődök) b és b mezőgazdasági ingatlanokon folytatnak mezőgazdasági növénytermesztést. A 2017. és 2018. évi vadkárrel, a vadkárelhárító létesítmények kialakításával, fenntartásával kapcsolatos követeléseiket a felperesre engedményezték.

[2] Az érintett területen az alperes a vadászatra jogosult. Ez a joga 2017. március 1. napjától áll fenn, de nyilvántartásba 2017. július 6. napján meghozott határozattal vették. Emiatt a területet csak 2017. július végén tudta átvenni. A vadászat késedelmes megkezdése a 2017/2018. évi vadgazdálkodási terv teljesítésére kihatott, a jóváhagyott kilövési tervben foglaltaknál kevesebb gímszarvast és vaddisznót ejtettek el.

[3] A felperesi jogelődök a perrel érintett területeken a vadkár mérséklése érdekében vadvédelmi létesítményeket (kerítést, villanypáztort) helyeztek el, és gondoskodtak ezek működtetéséről. E költségekhez az alperes nem járult hozzá.

[4] A földhasználók az általuk művelt területeken észlelt vadkárt 2017. augusztus 2. napján levélben jelezték az alperesnek. A 2018. évi károsításról szóló bejelentéseket 2018. július 19. és augusztus 8. napján vette át az alperes. A vadkárbecslések időpontjáról könyvelt postai küldeményben értesítette a felperes az alperest 2017. szeptember 15. (szója), szeptember 28. és október 9. (kukorica) 2018. május 17. (kukorica), június 6. (őszi árpa, őszi káposztarepce), június 19. (őszi búza, silókukorica, durumbúza, tönkölybúza, tritikálé), szeptember 10. és szeptember 26. (szója és kukorica), október 1. napján (kukorica).

[5] A vadkárbecslés mikéntjének kérdésében a felek között nézeteltérés nem volt. 2017. évtől kezdődően a felperes megbízása alapján, az alperes által is elfogadottan DZS igazságügyi szakértő járt el. A felperes az alperessel írásban közölte a szakértői szemlék időpontját, de alkalmazottja, PR arról közvetlenül is értesítette az alperes részéről a kárfelmérés során eljáró GyB. A helyszíni szemléken az alperes képviselőjében általában GyB, akadályoztatása esetén KI vett részt, a szakértő helyszíni eljárásával, megállapításaival egyetértettek. A szakértő a termésből vett mintákat nem a helyszínen vizsgálta, mérte meg, és a jegyzőkönyvet sem a helyszínen készítette el.

[6] DZS igazságügyi szakértő a vadak által okozott kár 100%-os mértékét 2017. évben 25.159.065 forintban, 2018. évben pedig 20.504.950 forintban határozta meg. A vadvédelmi létesítmények teljes költsége 2017. évben 7.300.228 forint, 2018. évben 4.350.080 forint volt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[7] A felperes kereseti kérelmében 43.148.109 forint vadkár és 5.825.154 forint vadkár-megelőzési létesítmény létesítési és fenntartási költség, összesen 48.973.263 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A 22.643.159 forint 2017. évi vadkár után 2017. december 28. napjától, 3.650.114 forint 2017. évi vadvédelmi létesítmény költsége után 2017. október 17. napjától, 22.679.990 forint 2018. évi vadkár és a vadvédelmi létesítmény költség

után 2018. december 1. napjától a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalék ponttal növelt értékének megfelelő késedelmi kamatot érvényesített.

[8] Kereseti kérelmét a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 75. és 78. §-aira, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:155. §-ára alapította.

[9] Állította, hogy a kárbejelentési kötelezettségének a jogszabályban előírt módon eleget tett. Igazságügyi szakértő bevonásával vadkárbecslést tartott, és erről az alperest minden esetben értesítette. A kárigény bejelentésének időpontja az, amikor az alperest a vadkárszemlékről értesítette, és nem a vadkárrol kiállított számlák megküldésének időpontja. A vadkárbecslések 2017-ben minden esetben azt követően történtek, hogy az alperest a vadászati jog jogosultjaként nyilvántartásba vették. A szakértői vélemények a jogszabályi előírásoknak megfelelően készültek, azok aggálytalan megállapításokat tartalmaznak. A vadvédelmi létesítmények elhelyezésének kötelezettsége nem a felperest, hanem az alperest, a vadászatra jogosultat terhelte. A felperesnek csak közreműködési kötelezettsége van.

[10] A 2017. évi vadkár tekintetében hivatkozott arra, hogy az alperes nem teljesítette a gímszarvasra és vaddisznóra vonatkozó elejtési tervszámot, ezért a vadkár teljes egészében az alperest terheli.

[11] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[12] A vadkár bekövetkeztenek tényét nem vitatta, azonban a kereseti kérelem jogalapját saját vonatkozásában nem ismerte el, és vitatta a követelés összegszerűségét és megállapításának módszerét. A 2017. évi követelést illetően előadta, hogy csak 2017. július 17. napjától volt vadászati jogosultsága, tehát a vadkárosítás valószínű bekövetkezésekor még nem volt vadászatra jogosult, a vadászati joga hatálybalépése előtti időszak vadkáráért nem felel, és a vadkármegelőzési létesítmény létesítési és fenntartási költségei sem terhelik. Álláspontja szerint 2017. évben a vadkár a felperes hivatalosan be sem jelentette. Ugyanezt állította a 2018. évi vadkár esetében is. Hivatkozott arra, hogy a felperes egyik évben sem tartotta be a kárbejelentésre irányadó Vtv. 81. § (1) bekezdését és a Vtv. végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 82. § (3) bekezdésében előírt bejelentési határidőt, ezért a vadkárigénye elkéssett.

Az első- és másodfokú ítélet

[13] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 48.973.263 forintot, ebből 22.643.159 forint után 2017. december 28. napjától, 3.650.114 forint után 2017. október 17. napjától, 22.679.990 forint után 2018. december 1. napjától a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalék ponttal növelt értékének megfelelő késedelmi kamatot.

[14] Az elsőfokú bíróság idézte a Ptk. 6:518. §-át, 6:522. § (1), (2), (3), 6:525. § (1), (2), (3) bekezdését, amelyek a kárért való felelősség általános szabályait tartalmazzák, de az adott

esetben az alperes kártérítési felelősségének fennállása és mértéke tárgyában a Vtv. speciális szabályait [75. § (1), (2), (3), (4), (5), 78. § (1) bekezdés] kellett alkalmazni.

[15] A Vhr. 82. § (2) bekezdése értelmében mezőgazdaságban okozott vadkár a vad táplálkozása, taposása, túrása vagy törése következtében a szántóföldön, a gyümölcsösben és a szőlőben a mezőgazdasági kultúra terméskiesését előidéző károsítás. Az alperes azt nem tette vitássá, hogy a károkozással érintett ingatlanok a vadászati jogosultságával érintett vadászterületen fekszenek. Védekezése arra irányult, hogy a felperes megsértette a kár felmérésére és az igényérvényesítésre irányadó speciális törvényi rendelkezéseket, és ennek következtében mentesül a vadkár megtérítésének kötelezettsége alól.

[16] Az elsőfokú bíróság rögzítette, a perbeli időszakban már nem volt irányadó, hogy a bíróság előtti igényérvényesítést kötelezően közigazgatási eljárás lefolytatásának kell megelőznie. A károkozás időpontjában hatályos Vtv. 81. § (2) bekezdése lehetőséget ad a károsultnak, hogy kárának megtérítését közvetlenül a bíróságtól kérje, és ebben az esetben a jegyző előtti kárbecslési eljárást sem írja elő kötelező jelleggel. A vadászatra jogosultnak kimentést csak igen szűk körben engedő, lényegében abszolút helytállási kötelezettsége van a jogszabályban meghatározott vad által az adott művelési ágban okozott kárért, a vadkár 10%-át meghaladóan [Vtv. 75. § (1) bekezdés]. Ennek megfelelően a kár keletkezésének ténye önmagában megalapozza a megtérítési kötelezettséget. Csak az abból eredő vadkárt lehet a földhasználójának, illetőleg tulajdonosának terhére értékelni, ami a rendes gazdálkodás körébe tartozó közreműködési kötelezettségének elmulasztásából ered. A 90% kárt annyiban nem kell a vadászatra jogosultnak megtéríteni, amennyiben azt a károsult felróhatóan önmagának okozta, vagyis elmulasztotta a vadkárelhárítási és kármegelőzési kötelezettségeit [Vtv. 79. § (1), (2) bekezdés]. A felperest ilyen jellegű mulasztás nem terhelte, ezért az alperes a vadkárért

felelősséggel tartozik. Ez 2017. évben a 90%-ot, míg 2018. évben – mivel az alperes a 2017/2018. évre előírt elejtési tervszámokat nem teljesítette – 100%-ot jelent.

[17] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes nem hivatkozhat arra, hogy noha a vadgazdálkodási időszak 2017. március 1. napján kezdődött, de nyilvántartásba vétele csak a 2017. július 29. napján vált véglegessé, és ezért nem tudta a kilövési tervszámokat teljesíteni.

[18] A felperes az engedményezési nyilatkozatokkal bizonyította, hogy a vadkárral kapcsolatos igény előterjesztésére nem a tényleges földhasználata, hanem a földterületeket az államtól bérlő és azokat ténylegesen használó természetes és jogi személyek engedményezése folytán jogosult. Azt is bizonyította, hogy a kárbejelentés megfelelt a Vtv. 81. § (1) bekezdésében és a Vhr. 82. § (3) bekezdésében írtaknak, az határidőben megtörtént. A felperes mind 2017., mind 2018. évben hivatalosan bejelentette a kárigényét az alperesnek. Egyidejűleg értesítette a helyszíni szemlékről, és mindkét évben szakértő bevonásával történt a vadkárbecslés.

[19] Az alperes 2017. július 17. napján vált a területeket illetően vadászatra jogosulttá, a vadászatot csak ezen időpontot követően tudta megkezdeni. DZS szakértő 2017. szeptember 21., 22., október 3., 4., 12. és 21. napján tartott helyszíni szemlét. A szemléken friss károkat rögzített. 2017. évben a vadkárbecslések tehát azt követően történtek, hogy az alperest a vadászati jog jogosultjaként nyilvántartásba vették.

[20] GyB tanú és DZS szakértő előadása alapján az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta, hogy a szakértő és a peres felek között szóbeli megállapodás jött létre arról, hogy a szakértő mindig a felperest értesíti, a felperes pedig értesíti az alperest. A helyszíni szemléken az alperes képviselőjében részt vett GyB és KI, bár ők képviselői joggal nem rendelkeztek. Az

alperes a törvényi előírás ellenére kapcsolattartót nem jelölt meg, ez az ő terhére esik, miként az is, hogy képviseleti joggal nem rendelkező személyeket küldött a szemlékre, és emiatt nem vett részt aktívan a szakvélemények tartalmának kialakításában. Kizárólag amiatt, hogy nem közvetlenül a szakértő értesítette az alperest a helyszíni szemlék időpontjáról (ezt a felperes tette meg), a magánszakértői vélemény aggályossága nem állapítható meg.

[21] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2017. évben még nem volt hatályban, így a szakértő azt alkalmazni nem tudta; az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvényben írt kötelezettségének pedig eleget tett, mind 2017., mind 2018. év vonatkozásában – a felperes útján – értesítési kötelezettségének az alperes által sem vitatottan eleget tett. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szakvélemény nem volt aggályos.

[22] A Pp. 303. § (2) bekezdésének és a 316. § (2) bekezdés *b)* pontjának nyelvtani értelmezéséből arra a következtetésre jutott, hogy amennyiben a magánszakértő bármely perbeli kötelezettségét megszegi, az esetben a magánszakértői vélemény aggályos. A Pp. rendelkezéseinek az Alaptörvény 28. cikkében írtak szerint értelmezése mellett indokolható az az álláspont, hogy az aggályosság megítélése körében figyelemmel kell lenni a kötelezettségszegés módjára, mértékére és annak tényleges következményeire. Így például, ha a magánszakértő elmulasztja a megbízója ellenfelét értesíteni az általa kitűzött helyszíni szemléről, de azon a megbízó ellenfele ténylegesen részt vett, a szemlén nem kifogásolta az előzetes értesítés elmaradását, és így a kötelezettségszegés nem járt semmilyen tényleges következménnyel, akkor önmagában ez a körülmény nem okozza a magánszakértői vélemény aggályosságát. Amennyiben a magánszakértő valamely olyan perbeli kötelezettségét nem teljesíti, amelynek a perben nincs érdemi jelentősége, akkor ez – minden egyéb körülmény értékelésétől függetlenül, önmagában – kötelezően nem vezethet a magánszakértői vélemény aggályosságához.

[23] Az alperes által megbízott igazságügyi vadkárszakértő, dr. BJ nem a vadkár, illetőleg a vadvédelmi létesítmények költségeinekösszecszerűségét vizsgálta – azösszecszerűségekkel kapcsolatban szakvéleménye megállapítást nem tartalmaz –, hanem DZS szakvéleményének hiányosságait taglalta, amikor az általa készített szakvéleményeket „elfogultnak”, „aggályosnak”, sőt „igénytelennek” nevezte. Az alperes által felkért szakértőnek azonban nem ez volt a feladata. Az alperesnek lehetősége lett volna arra, hogy a DZS által készített szakértői vélemények megállapításaitösszecszerűségükben vitássá tegye, éppen ezért engedélyezte részére a bíróság a magánszakértői vélemény benyújtását, de dr. BJ szakértői véleménye azösszecszerűség vonatkozásában nyilatkozatot nem tartalmaz, a DZS által készített szakértői vélemény megállapításait nem cáfolta meg.

[24] Az alperes indítványozta, hogy a bíróság tárgyaláson hallgassa meg a két igazságügyi vadkárszakértőt, továbbá szakértőt rendeljen ki, de ezeket az indítványokat az elsőfokú bíróság elutasította, mert álláspontja szerint a szakvélemények között nem állt fenn ellentét, a Pp. 304. § (3) bekezdésében írt személyes meghallgatásnak pedig nem lehet célja az, hogy az alperes magánszakértője a tárgyaláson terjessze elő érdemi szakvéleményét.

[25] Az elsőfokú bíróság DZS magánszakértő véleménye alapján a felperes vadkárigényét, a felperes által csatolt kimutatások és számlák alapján vadvédelmi létesítménnyel kapcsolatos költségigényét alaposnak találta.

[26] Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.

[27] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az alperest terhelő marasztalási összeget 46.922.768 forintra, ennek egyes külön kamatozó részösszegei közül a 22.679.990 forintot 20.629.495 forintra, az alperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 3.685.100 forintra leszállította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[28] Rögzítette, hogy az alperes elsősorban a bizonyítás eredményét támadta, ezért a másodfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság a perben releváns tényállást, a felperes jogelődei által művelt mezőgazdasági területeken bekövetkezett kár mértékére vonatkozó megállapításokat helytállóan alapította-e DZS magánszakértői véleményére.

[29] A Pp. alkalmazhatóságának, hatályosulásának elvi kérdésében a másodfokú bíróság egyetértett a fellebbezésben foglaltakkal. A Pp. 2018. január 1. napján lépett hatályba, a 630. § (1) bekezdése szerint rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben kell alkalmazni. A Pp. alkalmazásában az ügy a bíróság előtt akkor indul meg, amikor a fél az eljárást megindító beadványát először előterjeszti. A felperes keresetlevelét eredetileg 2018. május 14. napján terjesztette elő, a Pp. 303. § (2) bekezdését így a perben alkalmazni kell, függetlenül attól, hogy DZS perben felhasznált szakvéleményeinek egyike még 2017. évben készült. A Pp. alkalmazhatósága, hatályosulása kérdésében fennálló eltérésnek azonban nem volt érdemi jelentősége, mivel a magánszakértő eljárása a Pp. 303. § (2) bekezdésében előírtaknak megfelelt.

[30] Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a felperes javára, hogy a szakértői bizonyítás a felek közötti konszenzusnak megfelelően történt, ezt az alperes részéről a helyszíni kárfelmérés során eljáró KI és GyB tanúk vallomásukban egyértelműen megerősítették. A szakértő személyével az alperes egyetértett, elfogadott gyakorlat volt, hogy a szemlék időpontjáról a felperes képviselőjétől kapnak értesítést. A területet mind a két fél ismerte, nem volt vitás, mely területeket kell a szakértőnek megtekintenie. Az alperes helyszíni szemlén megjelent, azt a szakterületen kompetens képviselői rendben lévőknek találták, kifogásuk nem volt. Őket a felperes képviselője és a szakértő is az alperes képviselőjére meghatalmazás alapján jogosult személyeknek tekinthette. A Ptk. 6:12. §-a szerint a képviselő jogkörének korlátozása jóhiszemű harmadik személlyel szemben hatálytalan. Az alperes eljárásának következményei – miszerint munkavállalóit nem jogosította fel nyilatkozattételre, és a szemlére kizárólag akkor küldött volna képviselőre jogosult személyt, ha őt a szemléről közvetlenül a szakértő értesíti, úgy, hogy e kifogását sem a felperes, sem a szakértő felé nem jelezte – kizárólag az ő terhére esnek.

[31] A közreműködés látszatának fenntartását követően az alperes arra való utólagos hivatkozása, hogy a kárfelmérés eredménye használhatatlan, mert annak során garanciális jogosultságait (értesülés, észrevételezés) nem a kívánalmainak megfelelően gyakorolhatta, a jóhiszeműség követelményeivel sem egyeztethető össze [Ptk. 1:3.§ (2) bekezdés], különösen, mivel tisztában kellett lennie azzal, hogy a vadkár jellegzetességei miatt a kárfelmérés utóbb már nem ismételhető meg.

[32] Az alperes nem volt elzárva attól, hogy a megbízás tárgyára vonatkozó nyilatkozatát, a vizsgálat tárgya szempontjából lényeges észrevételeit előterjessze. A Pp. 303. § (2) bekezdésében előírt garanciális követelmények nem sérültek, a Pp. 316. § (2) bekezdés b) pontja alapján a magánszakértői vélemény nem aggályos.

[33] Az alperes is jogosult volt magánszakértői vélemény benyújtását indítványozni [Pp. 302. § (3) bekezdés], ami meg is történt. Az elsőfokú bíróság ezt követően a Pp. 304. § (3) bekezdése szerinti eljárásnak nem látta alapját, mert álláspontja szerint dr. BJ alperesi

magánszakértő szakvéleménye a szakkérdésben való állásfoglalást nem tartalmazott. A másodfokú bíróság viszont helyt adott annak az alperesi bizonyítási indítványnak, hogy a magánszakértők véleményeiket az ellentét indokainak ismertetése körében ugyanazon a tárgyaláson szóban kiegészítsék.

[34] A szakértők előadták, hogy a perbeli esetben mintaterületek kijelölése útján, illetve más módon miként történt a kárfelmérés, illetve annak miként kellett volna megtörténnie. DZs szakértő meggyőzően fejtette ki, hogy a kárfelmérést a helyi viszonyokra adaptálva, a termőterület és a károsodás jellemzői által indokolt keretek között szükséges elvégezni. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy amikor az alperesnek a vadkár felmérésében jártas alkalmazottai is részt vettek a folyamatban, kifogást nem támasztottak, maguk is úgy tapasztalták, hogy a kárfelmérés kellő alapossággal, reprezentatív módon történik. Dr. BJ a D-féle magánszakértői véleményt érintő kifogásokat vezetett elő. Kiindulási alapja szerint a kárfelmérés a vadászatra jogosult kontrollja nélkül készült, ami nem állta meg a helyét. Így az olyan részleteknek, minthogy nem minden esetben történt meg a növényzet fenológiájának, vagy a vetési sortávolságnak, tőszámnak a pontos leírása, nem volt ügydöntő jelentősége, miként annak sem, hogy DZs a perbeli mezőgazdasági területek megnevezésére nem kizárólag az aktuális helyrajzi számokat használta. A terület beazonosíthatósága ugyanis a felek között soha nem volt vitás, és a perben nem az egyes helyrajzi számokon, hanem a felperesi jogelődök művelésében lévő területeken keletkezett károkat kellett meghatározni. A 2018. június 11. és szeptember 28. napján megtartott helyszíni szemlék, kárfelmérés eredményének jegyzőkönyvi formában történő rögzítése, kidolgozása ugyancsak alkalmas az ott részletezett kár összességű bizonyítására.

[35] DZs magánszakértői véleményének kiegészítése szóban megtörtént, így ez a magánszakértői vélemény a Pp. 316. § (1) és (2) bekezdésében írt valamennyi aggályossági októl mentessé vált. A 316. § (2) bekezdés e) pontja szerinti aggályossági okot dr. BJ magánszakértői véleményének hiányossága zárja ki. A kárszámítás egyes tényezőit illetően ugyanis nem lett volna akadálya annak, hogy dr. BJ a perben rendelkezésre álló, illetve az általa hivatkozott adatok alapján a szükséges számításokat az elsőfokú bíróság által kijelölt bizonyítási keretben maga is elvégezze. A bizonyítás elsőfokú bíróság által figyelembe vett eredménye nem dőlt meg, a bizonyítás kiegészítése alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás módosítása, kiegészítése nem volt indokolt.

[36] A vadkárelhárító berendezések költségeire vonatkozóan nem volt szükség bizonyítás lefolytatására. Az alperes ugyanis ellenkérelmében a kereseti követelés e részére, a költségek felmerülésére és azok mértékére nyilatkozatot annak ellenére sem tett, hogy a keresetlevél érdemi részében előadottakra vonatkozó vitató és cáfoló nyilatkozat az ellenkérelem kötelező tartalmi eleme [Pp. 199. § (2) bekezdés bb) pont]. A perfelvétel lezárását követően az alperes e vonatkozásban vitató nyilatkozatot többé nem tehetett; a Pp. 214. § (2) bekezdése szerint a fél az érdemi tárgyalási szakban csak e törvényben meghatározott esetben tehet vagy változtathat meg perfelvételi nyilatkozatot, az ellenkérelem-változtatás megengedhetőségének Pp. 216. §-ában írt feltételei nem álltak fenn.

[37] A Pp. 373. § (3)-(5) bekezdés szerinti kivételek alkalmazhatóságának hiányában e § (1) bekezdése kizárja azt is, hogy az alperes a fellebbezésben vagy a másodfokú eljárás során éljen ellenkérelem-változtatással, így a vadkárelhárító berendezések létesítésével, fenntartásával felmerült költséget a pernek ebben a szakaszában vitassa.

[38] Az elsőfokú bíróság a kiegészítésre, módosításra nem szoruló tényállásból túlnyomórészt helyes jogi következtetéseket vont le, a másodfokú bíróság kizárólag a Vtv. 75. § (3) bekezdésének alkalmazhatósága tárgyában jutott eltérő jogi következtetésre. A Vhr. 82. § (3) bekezdése alapján a mezőgazdasági vadkár bejelentésére, igénylésére vonatkozó határidő megtartását az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg. A vadkár igénylése

értelemszerűen akkor valósul meg, amikor a felperes a vadkár bekövetkezéséről értesítette az alperest, miután ez nem pusztán tájékoztatásként, hanem azzal az igénnyel történt, hogy az alperes a vadkárt térítse meg. A bejelentést és az igénylést két különböző, egymástól elkülönülő cselekménynek tekintő alperesi értelmezés nem helytálló.

[39] Az alperes fellebbezését annyiban találta alaposnak a másodfokú bíróság, hogy a 2017. március 1. napjával kezdődő vadászati év kezdetétől vadászati jogosultságát nem vitatottan nem gyakorolhatta, és ennek a Vtv. 75. § (3) bekezdésének alkalmazhatósága során kellett jelentőséget tulajdonítani. A vadgazdálkodási terv teljes évre szól, az abban foglalt elejtési tervszámok teljesítése is erre az időszakra nézve értelmezhető. Az éves kilövési terv teljesítése az alperes részéről nem tekinthető elmulasztottnak. A Vtv. 75. § (3) bekezdése szerinti szankció alkalmazásának nincs helye, az okozott kár 10%-ának megfelelő természetes önfenntartási érték megfizetésére a 2018. évi vadkárak esetében sem köteles az alperes.

[40] A Vtv. 78. § (1) bekezdés *e)*, *f)*, *g)* pontjai alapján a vadkár megelőzését vagy elhárítását szolgáló vadgazdálkodási berendezés elhelyezése, ideiglenes villanypásztor telepítése vagy más, a vadkár elleni célra vezető szakszerű védekezési, riasztási módszerek alkalmazásában való közreműködés az alperes kötelezettsége. E létesítményeket a megelőzés lényegéből következően előremutatóan, a jövőbeli védekezést is szolgálóan kell kihelyezni, a 2017. évben kiépített berendezések hatásukat a vadgazdálkodási évnek abban a szakában is kifejtették, amikor az alperes vadászati jogosultságát már ténylegesen is gyakorolhatta. Ezért a másodfokú bíróság sem látta indokoltnak a költségek szétválasztását aszerint, hogy azok felmerülése az év mely szakaszában történt.

[41] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a 2018. évi károk 100%-os mértéke 20.504.950 forint volt, ennek csak a 90%-a, azaz 18.454.455 forint minősül vadkárnak. Az ezt meghaladó 2.050.495 forint a természetes önfenntartási érték, amely vadkárnak nem tekinthető, így ezzel az összeggel a marasztalást leszállította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[42] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 346. § (5), 265. § (1) bekezdését, a Vhr. 82. § (3) bekezdését jelölte meg, továbbá hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a BH 2005.147., BH 2011.14. és BH 2012.175. számon közzétett határozatoktól.

[43] Iratellenesnek és így jogszabálysértőnek tartotta a jogerős ítéletnek azt a megállapítását, hogy az alperes nem vitatta a felperesnek a vadkárelhárító berendezésekkel kapcsolatos tényállításait és bizonyítékait, mert ellenkérelmében többször is rögzítette, hogy a felperesi követelést, különösen annak jogalapját és mértékét nem tartja megalapozottnak, azokat kifejezetten vitatja. Mivel a felperes egyösszegben terjesztette elő a keresetét, nyilvánvaló, hogy az alperesi ellenkérelem a teljes kereseti követelésre vonatkozott. Az első perfelvételi tárgyaláson az alperes előadta, hogy mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatja a felperesi igényt, a Pp. 199. § (2) bekezdés *bb)* pontja alapján konkrétan megjelölte, hogy miben vitatja többek között a vadkárelhárítás költségeinek megalapozottságát. A jogerős ítélet iratellenes megállapítást tartalmazott, téves következtetésekre jutott, megsértve a Pp. 346. § (5) bekezdését.

[44] A Pp. 265. § (1) bekezdésének megsértését azért állította, mert álláspontja szerint alappal hivatkozott arra, a felperes a keresetében a vadkárelhárítás költségeinek sem a jogalapját, sem pedig az összepszerúségét nem bizonyította, e körben semmilyen bizonyítási indítványt nem tett annak alátámasztására, hogy az általa csatolt számlák a keresetével érvényesített követelése alapjául szolgálnak. Azzal, hogy a jogerős ítélet iratellenesen figyelembe sem vette az alperesi nyilatkozatot, megalapozatlanul fogadta el az elsőfokú bíróság döntését.

[45] A Vhr. 82. § (3) bekezdésére amiatt hivatkozott, hogy a felperes elkésett a vadkár bejelentésével és az igény érvényesítésével. E rendelkezésnek az a kitétele, amely szerint a mezőgazdasági vadkárt a vadkárfelmérési szabályok szerint a következő időszakokban lehet bejelenteni, igényelni, helyes nyelvtani értelmezése, vagyis a magyar nyelv mindenkorai szabályai, a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján annyit jelent, hogy a bejelentés és az igénylés elkülönül egymástól, azaz először be kell jelenteni a vadkár tényét, majd azt a „vadkárfelmérési szabályok szerint” meg kell állapítani, és a kiszámított vadkárt lehet a vadászatra jogosulttól igényelni. A jogalkotó e jogszabályhelyben a „bejelenteni” és „igényelni” szavak közé nem „és” vagy „valamint” kötőszavakat tett, hanem vesszővel választotta el egymástól, vagyis időben is elkülönülő cselekvésként értelmezendő kifejezéseket alkalmazott.

[46] A földhasználó részéről egy vadkár bejelentése azt jelenti, hogy a termőföldjén vad jelenlétét tapasztalta. Az igénylés már egy másik cselekvés és nyilvánvaló, hogy a bejelentés utáni időszakban lehet előterjeszteni, amikor a károsult már tudja, mennyi a kár pénzben meghatározható értéke. A Vhr. 82. § (3) bekezdésében meghatározott vadkár igénylés csak akkor értelmezhető, ha előtte már megállapították annak összepszerúségét, hiszen csak az összepszerúségből lehet levonni a kár 10%-át, azaz a természetes önfenntartási értéket. A felperes a vadkárt az alperesnek megküldött számlákkal igényelte, de azt az esetek döntő többségében, a Vhr. 82. § (3) bekezdésében előírt határidő leteltét követően tette, vagyis elmulasztotta a jogszabályban előírt igényérvényesítés időpontját, amit dr. BJ szakvéleményében táblázatos formában ki is mutatott.

[47] Dr. BJ szakértői véleményében részletes és megalapozott indokát adta annak, hogy DZs szakértői véleményei oly mértékben nem felelnek meg a szakvéleménnyel kapcsolatos jogi és szakmai előírásoknak, hogy azok végeredményei több mint megkérdőjelezhetők. A másodfokú bíróság – kiküszöbölve az elsőfokú bíróság mulasztását –, meghallgatta az ügyben eljáró szakértőket, és azt a következtetést vonta le, hogy a Pp. 316. § (2) bekezdés e) pontja szerinti aggályossági okot dr. BJ magánszakértői véleményének hiányossága zárta ki, mivel nem adott választ az összepszerúségre. Ez viszont téves, mert az alperes által felkért magánszakértő szakvéleményének 13. pontjában – az összepszerúség tárgyában – válaszolt a kérdésre, mégpedig akként, hogy a felperes magánszakértője aggályos és kifogásolható szakvéleményére alapozva ilyen értékű vadkár megállapítása erősen aggályos. Ebből pedig az következik, hogy egy szakmailag nem alapos, megalapozatlan szakvéleményből, nyilvánvalóan nem lehet számszakilag megalapozott nyilatkozatot adni. A szakértők meghallgatását követően továbbra is fennállt a szakmai véleménykülönbség, ugyanis Dr. BJ a rendelkezésre álló tények felhasználásával mutatta ki az eljáró magánszakértő ténybeli és szakkérdésekben való tévedéseit. Ezért szükséges lett volna új perszakértő kirendelése.

[48] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[49] A Pp. 346. § (5) bekezdését illetően kifejtette, hogy a felülvizsgálati kérelemből nem derül ki konkrétan, az alperes a jogi indokolás melyik részét hiányolja – a jogszabályokat,

azok értelmezését, a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, stb. –, a kérelem szövegezéséből csak következtetni lehet arra, hogy a Kúria közzétett határozatától való jogkérdésben történő eltérés indokolásának hiánya a felülvizsgálatai kérelem egyik indoka.

[50] A hivatkozott eseti döntések kiragadott részei önmagukban nem értelmezhetők, és az alperes nem jelölte meg, ezen határozatoktól mely jogkérdésben, hol és mennyiben tér el a sérelmezett ítélet.

[51] Jelezte, hogy a Pp. 346. § (5) bekezdésének utolsó mondata a perindítást követően lépett hatályba, továbbá a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 41/B. § (1) bekezdése szerint a Kúria közzétett határozatán a Kúria által 2012. január 1. napja után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatot kell érteni, így az alperes által hivatkozott határozatok – attól függetlenül, hogy azoktól jogkérdésben eltérést a sérelmezett ítéletek nem tartalmaznak – nem irányadóak.

[52] A Pp. 265. § (1) bekezdésével kapcsolatban rámutatott, hogy a felülvizsgálati kérelem e tekintetben kizárólag a vadvédelmi létesítményekkel kapcsolatos kereseti kérelemre vonatkozott, és azt állította, hogy alperesi vitatás ellenére ezek költségeit a felperes nem bizonyította. Alperes szerint az a nyilatkozata, amely szerint a felperes követelését „mind jogalapjában, mind összecszerúságában vitatja” elég „konkrét”, és megfelel a Pp. 199. § (2) bekezdés *b)* pont *bb)* alpontjában foglaltaknak. A félnek a keresetlevél érdemi részében előadottakra kell megtennie az azt vitató, cáfoló nyilatkozatait, legyenek azok ténybeliek vagy jogszabályon alapulóak. Elő kell adnia, hogy mennyiben és milyen okból vitatja az ellenérdekű fél által előadottakat. Az alperes azonban a kereseti követelés e részére, a költségek felmerülésére és azok mértékére nyilatkozatot nem tett, ezért helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a Pp. 203. § (2) bekezdés *a)* pontjában foglaltaknak megfelelően úgy kell tekinteni, hogy az alperes a felperes érintett tényállítását, illetőleg bizonyítékait nem vitatta; mivel pedig a perfelvétel lezárása ennek ismeretében történt, a vadkárelhárítási költség összegének vitatása nem tartozik a jogvita peres felek által meghatározott keretei közé. Megjegyezte, hogy a keresetéhez csatolta a vadvédelmi létesítmények költségeinek számláit, így bizonyítási kötelezettségének – az alperesi érdemi vitatás elmaradásától függetlenül – eleget tett.

[53] A jogerős ítélet nem sértette a Vhr. 82. § (3) bekezdését. A földhasználók leveleinek csatolásával bizonyította, hogy a kárbejelentés megfelelt a Vtv. 81. § (1) bekezdésében és a Vhr. 82. § (3) bekezdésében meghatározottaknak. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a vadkár igénylése értelemszerűen akkor történik meg, amikor a felperes a vadkár bekövetkezéséről értesítette az alperest, miután ez nem pusztán tájékoztatásként, hanem azzal az igénnyel történt, hogy az alperes a vadkárt térítse meg. Az alperes számára nyilvánvalónak kellett lennie, hogy a bejelentésnek ez a célja. A bejelentést és az igénylést két különböző, egymástól elkülönülő cselekménynek tekintő alperesi értelmezés nem helytálló.

A Kúria döntése és jogi indokai

[54] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.

[55] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az e tárgyban irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria

kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés *b)*, *c)* pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

[56] A Pp. 424. § (1) bekezdése értelmében felülvizsgálati kérelmet csak az olyan eljárási szabálysértés alapozza meg, ami az ügy érdemi elbírálására kihatott. Az alperes által megjelölt eljárási szabálysértéseket ennek figyelembevételével kellett vizsgálni.

[57] Az alperes a Pp. 265. § [*Bizonyítási érdek és bizonyítási szükséghelyzet*] (1) bekezdése megsértését abban látta, hogy a felperes a vadkárelhárítási költségeinek sem a jogalapját, sem az összecszerúségét nem bizonyította, bizonyítási indítványa sem volt. A kereset ezen elemét illetően a jogerős ítélet azon alapult, hogy az alperes az eljárás perfelvételi szakaszában e tárgyban konkrét nyilatkozatot nem tett, jóllehet ez az ellenkérelem kötelező tartalmi eleme kellett volna legyen. Az alperesek által általában alkalmazott kifejezés, hogy „a követelést nem tartja megalapozottnak”, azt „kifejezetten vitatja”, hogy a kereseti igényt „mind jogalapjában, mind összecszerúségében vitatja”, önmagában nem tesz eleget azon követelménynek, hogy az ellenkérelem érdemi részében – ha azzal a fél a perben védekezni kíván – fel kell tüntetni *b)* érdemi védekezés esetén *bb)* a keresetlevél érdemi részében előadottakra vonatkozó vitató és cáfoló nyilatkozatokat. Az alperes még a felülvizsgálati kérelmében sem tudta idézni saját szóhasználatát szerint „miben” vitatta a vadkárelhárítás költségeinek megalapozottságát. Az alperes a vadkárelhárítási költségre ténylegesen nem reagált, nem tett tényállítást, a felperesi állítások indokolt cáfolatát nem adta elő.

[58] A Pp. 203. § (2) bekezdése értelmében ha a fél az e törvényben vagy a bíróság felhívásában meghatározott valamely perfelvételi nyilatkozatot nem tüntet fel a perfelvételi iratban, úgy kell tekinteni – mindaddig, amíg nyilatkozatot nem tesz –, hogy *a)* a fél az ellenfél érintett tényállítását, jogállítást, illetve bizonyítékát nem vitatja, az ellenfél érintett kérelme, illetve indítványa teljesítését nem ellenzi, kivéve, ha korábban ezzel ellentétes nyilatkozatot tett, és *b)* a fél keresete vagy ellenkérelme megalapozásához nem kíván, illetve nem tud az érintett perfelvételi nyilatkozat szerinti tényállítást, jogállítást, kérelmet, bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt előterjeszteni. A másodfokú bíróság alperesi nyilatkozat hiányában a vadkárelhárítási költségeket – a felperes által becsatolt számlákat meghaladóan – bizonyítás nélkül elfogadható tényállításnak tekintette.

[59] A jogerős ítélet a vadkárelhárítási költségekre vonatkozó fellebbezést a Pp. 199. § (2) bekezdés *bb)* pontja, 214. § (2) bekezdése és 216. §-a alapján minősítette alaptalannak, azonban a felülvizsgálati kérelem ezen jogszabályi rendelkezések megsértésére nem hivatkozott. A tényállás – ezen belül a vadkárelhárítási költségek – megállapítása a felülvizsgálati eljárásban azért sem volt vizsgálható, mert az alperes sem a bizonyításra, sem a tényállás megállapítására vonatkozó eljárási rendelkezést megsértettként nem jelölte meg.

[60] Az alperes a Pp. 346. § (5) bekezdése megsértésére is hivatkozott. E szerint a jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. A jogi indokolás tartalmazza azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától (a továbbiakban: a Kúria közzétett határozata), vagy az arra irányuló indítványt elutasította. Az alperes iratellenes megállapításnak, ezért téves következtetésnek minősítette, hogy nem vitatta volna a vadkárelhárítás költségeinek megalapozottságát.

[61] Az előzőekben kifejtettek alapján a jogerős ítélet helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes a perfelvétel lezárásáig a vadkárelhárítási költségeket illetően nem tett értékelhető ellenkérelmi nyilatkozatot.

[62] Az alperes a Vhr. 82. § (3) bekezdése megsértését abban látta megvalósulni, hogy álláspontja szerint a vadkár bejelentése és igénylése két, időben elkülönülő cselekvés, és az igénylés kritériumának megfelelő számla megküldése nem a Vtv.-ben írt határidőben történt meg.

[63] A Vtv. 81. § (1) bekezdése értelmében a vadkár, vadászati kár, valamint vadban okozott kár (e § alkalmazásában a továbbiakban együtt: kár) megtérítése iránti igényt a kár bekövetkezésétől, illetve észlelésétől számított tizenöt napon belül írásban kell közölni a kárért felelős személlyel. A Vhr. 82. § (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a mezőgazdasági vadkárt a vadkárfelmérési szabályok szerint mely időszakokban lehet bejelenteni, igényelni. A Vhr. e rendelkezését a Vtv. 79. § (4) bekezdése körében kell értelmezni. Eszerint: ha a földhasználója vadkár igényét érvényesíteni kívánja, úgy az adott növénykultúrában keletkezett vadkárra vonatkozó – a miniszter által rendeletben megállapított – bejelentési határidőn belül az észlelést követően, legfeljebb 15 nap elteltével – az egyes növénykultúrákra meghatározott bejelentési időszakban – köteles azt a vadászatra jogosultnak írásban bejelenteni. E megfogalmazásból az következik, hogy a vadkárigényt kell meghatározott határidőn belül bejelenteni, vagyis az igénylés módja a bejelentés, ami ilyen értelemben nem válik szét időben, ahogy ezt a felülvizsgálati kérelem hivatkozta. Maga az alperes azt nem tette vitássá, hogy felperes részéről a bejelentések az észlelést követően határidőben megtörténtek, viszont alaptalanul hivatkozott arra, hogy az igénylés ettől független, csak a vadkárra vonatkozó számla megküldésével történik meg, és mint ilyen – ha határidőn túli – nem alapozza meg a felperes követelését.

[64] Sem a Vtv., sem a Vhr. a meghatározott határidő elmulasztását nem minősíti olyan körülményként, ami a vadkár érvényesítését kizárja, és nincs azt kizáró rendelkezés sem, hogy a károsult közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse a vadkárt.

[65] Az alperes hivatkozott továbbá arra, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér három döntéstől, nevezetesen a BH 2005.147. számon közzé tett Pf.V.24.838/2002., a BH 2011.14. számon közzé tett Pfv.III.21.667/2009. és a BH. 2012.175. számon közzé tett Pfv.VI.20.500/2011. számú döntéstől. Nem eltekintve attól, hogy felülvizsgálatot csak a 2012. január 1. napját követően meghozott döntésektől való eltérésre lehet alapozni, mindhárom ügy még a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény hatálya alatt folyt le. A második és harmadik döntés tartalmilag sem vethető össze jelen ügy tényállásával.

[66] A BH. 2005.147. számú döntés szerint a szakértőtől meg kell követelni mindazoknak az összehasonlítási adatoknak és tényeknek az ismertetését, amelyeknek jelentőségük volt a szakértői vélemény meghozatalánál, és amelyek szükségesek a szakértői vélemény helyességének ellenőrzéséhez. A jogerős ítélet foglalkozott a DZs szakvéleményét illetően annak kötelező tartalmi elemeivel, és azokat nem tekintette hiányosnak.

[67] A szakértői bizonyítást illetően a felülvizsgálati kérelem megsértett eljárásjogi jogszabályi rendelkezést nem tartalmaz, így a jogerős ítélet ebben a részében sem vizsgálható felül.

[68] Mivel a jogerős ítélet az ügy érdemét illetően megfelelt a jogszabályoknak, azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdésére figyelemmel hatályában fenntartotta.

Záró rész

[69] A pernyertes felperes felülvizsgálati eljárási költségét az alperes köteles megtéríteni [Pp. 364. §-a és 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdés], ami áll az általános forgalmi adót nem tartalmazó képviseleti költségből, amelyet a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésére tekintettel mérsékelt. Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati illetéket az állam viseli [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés *d)* pont, Pp. 96. § (1), 102. § (6) bekezdés]

[70] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. április 27.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő